

ВЛИЯНИЕТО НА ПАРК МОГИЛА, ГРАД ПРИЛЕП – ИНСТРУМЕНТ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Катерина Деспот*, Васка Сандева*, Винета Сребренкоска*

*Университет „Гоце Делчев” – Шип, Р.Македонија

Резюме

Парк Могила е най-големия парк в општина Прилеп с площ 7,5 ха. Уникалната природа и богатството от културни ресурси са предпоставка за развитие на туризъм в града. Изграждането на интерпретативно-образователни пътеки (екопътеки) в зоната за туризъм и съоръжения е един от инструментите за регулиране на туристическия поток по време и място, и за управление на въздействията на туризма в парка.

Цел на разработката е да се анализира и обобщи информацията за основните природни компоненти - климат, релеф, флора и растителност, както и за исторически паметници, местни традиции и архитектура, които правят парка желана дестинация за туризъм. Акцент на настоящия доклад е да се разкрият особеностите на парк Могила и да се посочат възможностите които той предоставя на община Прилеп за осигуряване на устойчиво развитие, като акцентът е поставен върху туризма.

Ключови думи: парк, град, туризъм, околна среда, устойчиво развитие

Key words: park, city, tourism, environment, sustainable Development

Увод

Концепцията за устойчиво развитие променя начина, по който възприемаме света, като ни кара да обръщаме внимание на едновременното удовлетворяване на икономически, социални и екологични императиви, но също и на съществуващите взимовръзки между местните знания и действия и глобалните събития. Тя изисква цялостно възприемане на бъдещето, в което идващите поколения да не са компрометирани от решенията, взети днес.

Устойчиво развитие е начин на използване на природните ресурси, който цели да задоволи човешките нужди като същевременно запазва естествения баланс в околната среда, така че тези потребности да могат да бъдат задоволени както в текущия момент, така и в далечното бъдеще.

Устойчивият туризъм се развива на основата на хармонията между ползването и опазването на ресурсите чрез интегрирането на местната и регионална култура, бит и традиции. Той е възможност за поминък на местните хора и в същото време образува посетителите и туристите. За развитието на устойчивия туризъм се създава дискретна и щадяща средата инфраструктура. Правилата за развитие на устойчивия туризъм включват прозрачност и яснота на процедурите за взаимодействие. Устойчивият туризъм се развива чрез разумно използване на ресурсите при допринасяне на икономически ползи за местните хора и защитените територии и уважение към правата на хората и животните.

Първа глава

Парковете на един современ град са съставна част на селището, без която то не би могло да функционира пълноценно. Много често парковете служат като среда за осъществяване на различни

градски функции, което налага необходимостта планирането на тази територия да се осъществява комплексно и едновременно с планирането на селищната територия.

Основната цел на доклада е да се анализират проблемите на парк Могила и да се очертаят насоките за тяхното бъдещо планиране и функционално използване.

Прилеп е град със 73 925 жители, разположен в южната част на Република Македонија, център и на Община Прилеп. Градът се намира на 126 километра от столицата Скопие. Прилеп е наричан също градът под Марковите кули, защото се намира близо до кулите на легендарния герой Крали Марко. Територията на град Прилеп заема планински и полупланински терени с надморска височина от 550 m до 700 m.

Слика 1. Мапа на град Прилеп

Спомен паркот на револуција или Парк Могила е значителна творба на пејсажното парково изкуство създадена в Македонија през 1961 година, с площ 7,5

хектари. Който парк е създаден во чест на загиналите борци од Втората Световна Война, според проекта на познатия архитект и скулптор Богдан Богданович. Обемно пространствената композиция създадена од арх. Богданович се запазва изцяло до ден днешен. Тези който поне веднъж са посетили парк Могила, остават с незабравими впечатления от него. Слънчевите поляни тук се сменят с закритите сенчести пространства. Значението на този парк е още по-голямо тъй като той е единствения парк в Прилеп.

Територията на парк Могила макар и по-малка от тази на редица паркови в страната притежава огромно значение за Македонија.

Месноста каде се започва изграждането на паркот Могила претставявала голо пространство.

Терена на парка е с равнинен характер. Исклучение правят някои отделни негови части. Най-раздвижена е конфигурацията на терена на северната страна, а по-значителна деневелация наблюдава се в северо-източната посока където е главния вход на парка.

На пръв поглед, вижда се че откритите пространства са около една трета, а съоразенията и водните повърхности заемат незначителна част. Акцента на парка пада врху Алеята на народните герои и Опщата гробница - Крипта.

За пелагониското поле (кадето е ситуиран град Прилеп) е извесно че максималната температура достига 39,4оС през м.Юли, а средната минималната през м.Януари - 6,1оС. Паркот Могила намира се в зоната на умерено-континенталния климат, което позволява разнообразие од декоративни видове. Благодарение на защитната роля на дръвесните масиви, който се изградени од източната, западната и северната страна, във внатершността на парка, значително е намалена скоростта на преобладаващите ветрове, което довежда до смекчени крайни температури.

Втора глава

Най-голямо влияние врху композицията на парка имат архитектурните елементи, концентрирани в юго-источната част на парка. Предназначението им е с искучително историческо значение за Македонија.

Композицията на парка е решена врз основа на задълбочено и всестранно проучване на територията на парка и нейното значение за град Прилеп при бъдещто развитие на града. Парка Могила е разработен не само като основно място за организиран одиш на населението, но и като елемент който участва в архитектурата на града и неговото окръжение, който обуславя близката панорама, наблюдавана од всички части на Прилеп.

Художествения облик на парка се дължи на растителността и архитектурните елементи.

Врз основа на тези дадени опстоятелства, паркот Могила е разделен условно на три зони:

- Централна зона
- Зона за активен одиш
- Зона за пасивен одиш

Слика 2. Мапа на парк Могила

Централна зона. В парка е обособен еден център, който условно е разделен на три части:

1. Алея на народните герои – кадето се поставени мраморните постаменти с бисти од десетте загинали герои.

2. Цветна алея – претставява пътека която води до гробницата, а од левата и од дясната страна на патеките са цветята, които украсяват пъта до криптата.

Слика 3. Мраморните урни

3. Обща гробница – крипта – съставена од две части:

В пръввата част подигнати са мраморните урни, подобни на античните урни които символизират формиране на партизанските одреди и по-голями воени формации. Най-голямата урна със символ на вечен пламен, олицетворява непоколебимостта на македонският народ.

Във втората част намира се криптата – обща гробница къде в мраморните плочи са написани имената на падналите борци които са положили живота за освобождение на Македонија.

ВЛИЯНИЕТО НА ПАРК МОГИЛА, ГРАД ПРИЛЕП – ИНСТРУМЕНТ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Слика 4. Крипта – обща гробница

В *зоната за активен отдих* спадат пешеходните алеи, трим патеки, спортните терени за футбол, баскетбол, хандбал и волейбол.

Слика 5. Трим патека

В *зоната за пасивен отдих* спадат водната площ, лятно кино, беседки, перголи, пейки и т.н.

Слика 6. Водна площ

Слика 7. Лятно кино

Основния замисъл на парковата композиция е определена от композицията на алейната мрежа, която е разработена в пейзажен стил.

Слика 8. Част од зоната за пасивен отдих

Парка получава своята реконструкция 2007 година, с помоща на община Прилеп, Обществено предприятие Комуналец и Швейцарската агенция за сътрудничество и развитие.

Реализираните дейности са:

Построени са нови пешеходни пътеки, направено е напълно залесяване и богато ландшафтно уреждане на площ от 6000 м², разположени са паркови съоръжения, пейки, построена е трим патека с дължина от около 1 км, реновирано е лятното кино, построени са езера, спортни площадки за футбол, баскетбол, хандбал и волейбол, поставено е ново осветление и разнообразни бесеки.

Изводи и препоръки

Изводи

1. Доброто управление на парка води до устойчиво развитие на района. Местното население е ангажирано с опазването на природата, която им се

отблагодарява, като им дава добри възможности за поминък.

2. Основните работи по паркоа трябва да се свеждат до подържане и подобряване на парковите пейзажи, без да се нарушава предишния му композиционен замисъл. За да се запазят по-продолжително време пейзажа на парка, неопходимо е да се полагат постоянни грижи за тяхната растителност.

3. Климатичните и почвените особености на град Прилеп, налагат използването на екологически приспособили се дървесни и храстови видове, които да издържат на високите летни температури;

Препоръки

1. Да се планира обогатяване на съдържанието на парка с мини зоологическа и ботаническа градина.

2. Видовия състав да бъде съобразен с местните климатични и почвени условия.

3. Да се внесат декоративни видове, който ще придонесат за обогатяване на парковия колорит в всички годишни сезони.

4. В парка трябва да се обърне по-голямо внимание на формирането на различни по характер и колорит

пейсажи с добавяне на солитери, групи декоративни храстови и дървесни видове, както и поставяне на цветни фигури чрез сезоно зацветяване.

5. Паспортизиране на елементите на зелената система на парка връз основа на ландшафтно-таксационен анализ и оценка на дървесната, храстовата и цветната растителност.

Литература

1. Архив на град Прилеп

2. Ковачев А., Зелената система на София. Урбанистични аспекти (историческо развитие, съвременно състояние, проблеми и тенденции, стратегия и прогнози). София-Москва, PENSOFT 2005

3. Кулелиев Й., Паркоустрояване на селища. София, 1992

4. Локален еколошки акционен план на град Прилеп

5. Робев Р., Глухаров И., Спървочник по озеленяване, т.1, 1970

6. Хаџи Пецова С., Предела – пристап кон управување, заштита и планирање, Скопје, универзитет „Св. Кирил и Методи“ – Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна, Скопје 2007

7. www.prilep.gov.mk

INFLUENCE OF PARK MOGILA, CITY OF PRILEP - A TOOL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM

Katerina Despot*, Vaska Sandeva*, Vineta Srebrenkoska*
***, „Goce Delcev” University – Stip, R. Macedonia**

Abstract

The Park Mogila is the largest park in the municipality of Prilep. It's area is 7,5 ha. The unique nature and wealth of cultural resources are a prerequisite for development of tourism in the city. The construction of interpretative and educational paths (eco) tourism in the area and equipment is one of the tools to regulate the flow of tourists at a time and place and manage the impacts of tourism in the park.

Aim of the study is to analyze and summarize information on basic natural components - climate, topography, flora and vegetation, and historical monuments, traditions and architecture that make the park a desired destination for tourism. Focus of this report is to reveal peculiarities of Park Mogila and to identify opportunities that it provides the municipality of Prilep to ensure sustainable development, focusing on tourism.

Адрес за контакти

Универзитет Гоце Делчев

Факултет за природни и технички науки

„Крсте Мисирков“ бб п.фах 201

Штип 2000

Macedonia

e-mail: katerina.despot@ugd.edu.mk